

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamiseksi

Kittilän kunnan lausunto

Kittilän kunta on merkittävä kaivoskunta. Kunnan alueella sijaitsee Euroopan suurin kultakaivos. Kaivos työllistää noin 1100 työntekijää. Kittilän kaivoksella on merkittävä vaikutus kunta- ja aluetalouteen. Esimerkiksi kaivos on luonut alueelle merkittävästi työpaikkoja, arviolta yhteensä noin 10 000 henkilötyövuotta. Lisäksi kaivoksen hankintojen kotimaisuusaste on korkea, noin 90 prosenttia. Lisäksi kaivos on tuonut yhteiskunnalle yhteisöveroja ja muita veroluonteisia maksuja sekä tuottoja noin 250 miljoonaa euroa.

Kittilän kunta pitää erityisen hyvänä hallitusohjelman tavoitteita, joiden mukaan ”Kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella”, ”Parannetaan kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista” ja ”Selvitetään malminetsintäoikeuden lupaprosesseja, käytänteitä ja mahdollisia rajoittamistarpeita luonnonsuojelualueilla.” Tähän liittyen malmin etsintä tulee kieltää kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa, kuten luonnonsuojelulain 13 §:n rauhoitussäännöksissä on määrätty.

Nykyisen kaivoslain 18 § esitetään lisättäväksi, että kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan, että kaivostoiminnasta ei aiheudu merkittäviä haitallisia muutoksia kaivosta ympäröivän alueen tai kaivoksen vaikutuksen alaisen alueen luonnonolosuhteissa.

Lisäksi esitetään, että luvanhakijan on esitettävä arvio toimintansa haitallisten ympäristövaikutusten osuudesta usean toiminnanharjoittajan haitallisten ympäristövaikutusten summasta (osuus yhteisvaikutuksesta).

Kunta haluaa kiinnittää erityistä huomiota Kaivoslain luonnoksen kohtaan ”2.2.8 Kunnan asema kaivoslain mukaisessa lupamenettelyssä”. Kittilän kunnan mukaan kaivoksen sijaintipaikan kunnalla tulee olla yksistään oikeus päättää kaavoituksella ja lupamenettelyssä uusien kaivoshankkeiden sijoittumisesta paikkakunnalle. Tätä tukee myös valiokunnan mietintö (Valiokunnan mietintö TaVM 7/2020 vp), jossa todetaan: ”Kunnille säädetään oikeus päättää kaavoituksella, onko kaivos toiminta mahdollista kunnan alueella.” Kunnan asema tulee selvästi kirjoittaa uuteen kaivoslakiin. Tätä tukee myös perustuslainvoimaisesti suojattu kunnallinen itsehallinto, joka merkitsee kuntalaisille kuuluvaa oikeutta päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta, siten myös kunnan alueelle sijoittuvasta kaivoksesta.

Kittilän kunta pitää hyvänä sitä, että Kaivoslain 46 §:n 1 27 momentin 6 kohdan mukaan malminetsintä lupaa ja kullanhuhdontalupaa ei saa myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista.

Hyvänä muutosehdotuksena (4.1.4 Varaussääntelyn muuttaminen) pidetään myös sitä, että kaivosalueen / malminetsintäalueen varaajan tulisi tiedottaa varausalueen kuntaa tai kuntia sekä saamelaiskäräjiä ja kolttien kyläkokousta varausilmoituksen jättämisestä. Sen sijaan Kittilän kunta ehdottaa, että varausmaksua tulisi maksaa myös kunnalle pelkän valtion sijaan.

Lisäksi kunta huomauttaa ja pyytää huomiota kaivoslain muuttamisesta säätävän lain-luonnoksessa esitettyihin vakuuksiin kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin maisemointi- ja jälkihoitotoihin liittyen.

Kittilän kunnan mukaan kyseessä on liian lyhyt aikajänne, jolle vakuus varataan. Esitetty vaikutusaika on 30 vuotta, kun huomattavasti realistisempi aika on 50-100 vuotta toiminnan päättymisen jälkeen.

Kaivoslain uudistamisessa on esitetty, että kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen voimassa olevaan yleiskaavaan tai asemakaavaan (kuntakaavat), jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Kunta kannattaa esitettyä muutosta.